

มาตรการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาล ปัจจุบันและอนาคต ครั้งที่ 5 :

การวางแผนการผลิตและการตลาดลำไย

วันพฤหัสบดีที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2548 เวลา 09.00-15.00 น.

ห้องประชุม นคร ณ ลำปาง ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้เข้าร่วมประชุม

เกษตรกรผู้ปลูกลำไย	จำนวน	37 คน
นักวิชาการ/ เจ้าหน้าที่รัฐ	จำนวน	23 คน
รวมทั้งสิ้น		60 คน

ผู้จัดประชุม โครงการวิจัย ระบบสนับสนุนการวางแผนจัดการทรัพยากรเพื่อการเกษตรและบริการ ระยะที่ 1 ภาคเหนือตอนบน : องค์ความรู้และยุทธศาสตร์ในระบบการผลิตไม้ผล

ผู้สนับสนุน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

รายงานการประชุม

จากการปรึกษาหารือแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาลในปี 2548 สามารถสรุปได้ 3 รูปแบบ ดังนี้ (1) การเสนอแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาล ภายใต้กลุ่มสหกรณ์ชาวสวนลำไยภาคเหนือ และสหพันธ์ลำไยไทย (2) การจัดตั้งบริษัท จำกัด หรือ นิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle : SPV) โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) และ (3) การกระจายลำไยสด

1. การเสนอแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาล ภายใต้กลุ่มสหกรณ์ชาวสวนลำไยภาคเหนือ และสหพันธ์ลำไยไทย

มาตรการที่ 1 : การเสนอแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาล โดยสหกรณ์ชาวสวนลำไยภาคเหนือ

จากการประชุมปรึกษากลุ่มเครือข่าย 11 จังหวัด ร่วมกับ ธ.ก.ส. ณ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จ.เชียงใหม่ ที่ประชุมมีมติให้จัดทำโครงการช่วยเหลือเกษตรกรปี 2548 โดยเกษตรกรจะเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายในปี 2547 ทั้งหมด และเสนอให้คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) อนุมัติเงินกู้จำนวน 3,000 ล้านบาท ให้สหกรณ์และผู้ประกอบการ 50 ราย ที่เข้าร่วมโครงการนำมาซื้อลำไยสดจากเกษตรกร เพื่อแปรรูปเป็นลำไยอบแห้ง โครงการดังกล่าวจะเสนอขอเป็นโครงการเงินกู้ปลอดดอกเบี้ย โดยให้ภาครัฐรับผิดชอบดอกเบี้ยประมาณ 10 ล้านบาท ซึ่งทางสหกรณ์จะคืนเงินต้นภายใน 6 เดือน ขณะที่ภาครัฐยังคงได้กำไรจากภาษีการค้าในการส่งออกลำไยไปต่างประเทศ โดยมีหลักการให้เกษตรกรเป็นฝ่ายผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ สหกรณ์รับผิดชอบเงินกู้ยืมทั้งหมด และ ธ.ก.ส. รับผิดชอบเฉพาะการรับจำนำลำไยอบแห้ง

การขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อจำหน่ายผลผลิตในปี 2547 เป็นช่องทางให้พ่อค้าซื้อโบลงทะเบียนเกษตรกรลำไย (ลย.) จากเกษตรกร และอ้างสิทธิ์เข้าไปขายผลผลิต รวมทั้งเกษตรกรให้ข้อมูลไม่ตรงตามความเป็นจริง ในโครงการนี้จึงเสนอให้ยกเลิกการขึ้นทะเบียนดังกล่าว แล้วใช้บัตรสมาชิกสหกรณ์แทน สำหรับเกษตรกรที่เป็นสมาชิกหลายกลุ่มต้องเลือกจำหน่ายเพียงกลุ่มเดียว

การจัดทำโครงการต้องเสนอให้สำนักนายกรัฐมนตรีภายในเดือนมีนาคมนี้ โดยได้ปรึกษากับ รศ.ดร.กิตติ ลิมสุกุล ให้เร่งและประสานงานกับนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสรุปและนำไปสู่แนวทางปฏิบัติในหน่วยงานต่างๆ

แนวทางปฏิบัติ :

- สมาชิกกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ต้องร่วมกำหนดกฎระเบียบ และมาตรฐานคุณภาพลำไยให้มีความใกล้เคียงกันที่สุด รวมทั้งพิจารณาความพร้อมและประเมินศักยภาพของสมาชิก เตาอบลำไย ปริมาณผลผลิต โดยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม

- สหกรณ์ ทำหน้าที่บริหารจัดการ ตั้งแต่การรับซื้อลำไยสด การอบแห้ง การจัดสรรโควต้าของสมาชิกให้มีความสมดุลกัน และต้องรู้ศักยภาพของตนเองตามความเป็นจริง

มาตรการที่ 2 : การเสนอแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาล โดยสหพันธ์ลำไยไทย

สหพันธ์ลำไยไทย และองค์กรเครือข่ายผู้ปลูกลำไยภาคเหนือ ร่วมกันร่างยุทธศาสตร์การเกษตรใหม่นำเสนอให้กับรัฐบาลก่อนการเลือกตั้ง โดยเสนอให้ยุบ อตก. และ อคส. ทั้งหมด แนวทางการแก้ปัญหาลำไย มี 2 ส่วน ได้แก่ แนวทางการแก้ปัญหาระยะยาวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ด้วยการมีองค์กรที่ปลอดจากการเมืองมาทำหน้าที่แทน อตก. และ อคส. และแนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าปีต่อปีดังที่ปฏิบัติกันในปัจจุบัน ซึ่งทางสหพันธ์มีความหวังในการสร้าง Supply Chain Management ในการแก้ปัญหาระยะยาว

ในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความพึงพอใจการจัดการตลาดลำไยปี 2547 ที่ให้เกษตรกรเป็นผู้ผลิต และภาครัฐเป็นผู้รับซื้อ โดยรับซื้อผลผลิตทั้งหมดโดยไม่ต้องมีโบลงทะเบียนเกษตรกรลำไย แต่เน้นที่คุณภาพสินค้า โดยจัดตั้งเป็นบริษัท หรือให้ สหกรณ์ อบต. และ อบจ. เป็นผู้รับจ้างภาครัฐในการจัดการต่างๆ เนื่องจากปัจจุบัน วิธีการนี้จะทำให้สหกรณ์และองค์กรท้องถิ่นเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำหน้าที่ QC เอง ภาครัฐทำหน้าที่ตรวจสอบปลายทางและสนับสนุนเงินทุน

แนวทางการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าปี 2548 ของสหพันธ์ลำไยไทย

1. เพื่อแก้ปัญหาราคาตกต่ำและรักษาเสถียรภาพของราคา ไม่ให้มีความผันผวนมากเกินไป รัฐควรเข้าแทรกแซงโดยการซื้อลำไยสด (ร่วง) ทั้งหมดไม่จำกัดจำนวน โดยไม่มีการใช้ใบ ลย. ประมาณ 250,000 ตันสด ในราคาที่เกษตรกรพออยู่ได้ คือ เกรด AA, A และ B ราคา 15, 11 และ 6 บาท/กิโลกรัม ซึ่งในส่วนนี้เป็นการกระจายรายได้สู่เกษตรกรทั่วไปอย่างแท้จริงและทั่วถึง

2. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง เพิ่มศักยภาพในการช่วยเหลือตนเองของเกษตรกร ควรให้เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา มีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อนำไปพัฒนาองค์กร รัฐควรว่าจ้างให้ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบจ. หรือ อบต.) ที่มีความพร้อมรับจ้างแปรรูปลำไยสดร่วงทั้งเปลือก เป็นลำไยอบแห้งทั้งเปลือกโดยตรงจากภาครัฐ เพื่อลดปัญหาคนกลาง ลดขั้นตอนการจัดการต่างๆ และลดข้อครหา

2.1 ค่าจ้างอบ ตรวจสอบคุณภาพ บรรจุกล่อง ผนึกกล่องเรียบร้อย จัดวางสินค้าคงคลัง จนถึงการเก็บรักษาในขณะส่งมอบงาน ในราคา 18 บาท/กิโลกรัมแห้ง

2.2 ค่าการแปลงจากลำไยสดเป็นลำไยอบแห้งให้ใช้ที่ 3.35 กิโลกรัมสดต่อ 1 กิโลกรัมแห้ง

2.3 สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร อบต. อบจ. ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบสินค้าทั้งคุณภาพ เกรด มาตรฐานต่างๆ ที่รัฐร่วมกับกลุ่มสหกรณ์กำหนดขึ้น

- โดยรัฐต้องชำระค่าจ้างแปรรูปเป็นลำไยอบแห้งภายใน 7 วัน นับจากวันส่งมอบสินค้า

- กลุ่มสหกรณ์ต่างๆ รับผิดชอบสินค้าคงคลังภายในเวลาไม่เกิน 90 วันนับจากวันส่งมอบสินค้า หากรัฐละเลยไม่รับสินค้าไปถือว่าหมดความรับผิดชอบของผู้รับจ้าง (เว้นแต่ได้ทำความตกลงเป็นรายๆ โดยความยินยอมจากทั้งสองฝ่าย)

2.4 รัฐต้องจัดหาคลังสินค้าเพื่อรองรับสินค้าอย่างพอเพียง และในเวลาที่เหมาะสม หรืออาจตกลงเช่าจากสหกรณ์หรือเอกชนที่มีความพร้อม

3. เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงาน รัฐควรจัดหาแหล่งเงินกู้ปลอดดอกเบี้ยให้กลุ่มต่างๆ เพื่อหมุนเวียนในการดำเนินงาน

4. เพื่อความสำเร็จในโครงการ รัฐควรรหาข้อสรุปแนวทางแก้ปัญหาลำไย ปี 2548 ให้เสร็จสิ้นภายในเดือนเมษายน 2548 หากล่าช้าคาดว่าจะการดำเนินโครงการอาจไม่บรรลุเป้าหมายที่แท้จริง เพราะต้องมีเวลาในการทำความเข้าใจแผนการปฏิบัติ ทบทวนแผนงาน จัดหาข้อมูลการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อป้องกันความผิดพลาด

แนวทางปฏิบัติ

สหกรณ์เป็นผู้รับจ้าง ภาครัฐเป็นผู้รับซื้อและเก็บรักษาหรือการจำหน่าย ซึ่งอาจจะเป็น ธ.ก.ส. หรือ อตก. ก็ได้ โดยผลผลิตสดจะผ่านเข้าสหกรณ์ร้อยละ 60 สำหรับการอบแห้งให้เกษตรกรเป็นผู้รับจ้างอบโดยไม่เข้มงวดกับการตรวจสอบลำไยสดแต่เน้นการตรวจสอบที่ปลายทาง การตรวจสอบบัญชีมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของบัญชีสหกรณ์ และกำหนดเขตการค้าเพียง 2 ส่วน เช่น จ.เชียงใหม่ ร่วมกับ จ.เชียงราย และ จ.ลำพูน ร่วมกับ จ.น่าน จ.แพร่ จ.พะเยา เป็นต้น โดยกำหนดราคาที่ไม่ใกล้เคียงกัน

2. การจัดตั้งบริษัทจำกัด หรือ นิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle : SPV) โดย ธ.ก.ส.

ส่วนการประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ รายงานว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อหารือเกี่ยวกับองค์กัรนิติบุคคลเฉพาะกิจ (Special Purpose Vehicle: SPV) เพื่อเป็นตัวกลางในการบริหารโครงการและระดมทุน เป็นกลไกในการปรับโครงสร้างทางการเกษตร ภายหลังการประชุม นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ไปทำการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับองค์กรให้ถูกต้องตามกติกาของธนาคารแห่งประเทศไทย โดย SPV ต้องทำแบบครบวงจรทั้งการผลิต การแปรรูป ตลอดจน การตลาด ซึ่งจะมีผลทำให้เกษตรกรมีฐานะและรายได้ที่ดีขึ้น ถือเป็นรูปแบบใหม่ ที่ใช้ประโยชน์จากระบบทุนนิยมให้เป็นประโยชน์แก่เกษตรกร

ที่ไม่สามารถเข้าถึงทุนนิยมสมัยใหม่ ในส่วนของการระดมทุนจะทำการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์หรือออกพันธบัตร โดย SPV จะเป็นผู้ออกบอนด์เหมือนการกู้เงินแทนเกษตรกรและได้สัญญาของเกษตรกรเป็นสัญญาค้ำประกันผลตอบแทนด้วยผลผลิตทางการเกษตร นอกจากนี้ที่ประชุมได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ SPV แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรงกัน โดยกระทรวงการคลังดูแลเรื่องการเงิน ส่วนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะรับแนวทางนำไปปฏิบัติ เช่น กระทรวงเกษตรฯ มีโครงการโคล้านตัว กระทรวงพลังงานมีโครงการพัฒนาไบโอดีเซล เป็นต้น ที่ประชุมได้หารือหลักการในการจัดตั้ง SPV ว่าด้วยลักษณะขององค์กรว่าจะป็นองค์กรเดี่ยวหรือแยกส่วนตามชนิดของสินค้า เช่น โครงการโคล้านตัวที่ให้เกษตรกรยื่นพันธุ์โคและคิดค่าตอบแทนตามน้ำหนักที่เพิ่มขึ้น โดยกระทรวงเกษตรฯ จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการหารูปแบบของโครงการ ผลของการประชุมดังกล่าวยังไม่มียุติสรุปที่แน่ชัดว่าหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดตั้ง SPV เป็นเพียงหลักการกว้างๆ ว่า กระทรวงการคลังจะเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับแหล่งเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องนำไปปฏิบัติเท่านั้น

สำหรับกรณีลำไย SPV เป็นนิติบุคคลเฉพาะกิจที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวกลางจัดการด้านการเงินในการขายตรงระหว่างผู้ผลิตกับผู้รับซื้อลำไย ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดระดับนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ การจัดการของ SPV มีความตั้งใจให้เป็นสถาบันลำไยแห่งชาติที่มีมิสเตอร์ลำไยจัดหาทุนให้สหกรณ์ต่างๆ และส่งเสริมให้รัฐในรูปของผลิตภัณฑ์งบประมาณทั้งสิ้น 2,800 ล้านบาท ได้มาจากภาครัฐ ผู้ประกอบการ และการทำตลาดล่วงหน้า เป็นระบบที่วางไว้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวทางการเงิน ซึ่งคาดว่าจะได้รับการอนุมัติในการแก้ปัญหาปี 2549 โดยใช้ข้อมูลปี 2546-2547 เป็นพื้นฐาน แต่ยังไม่ทราบองค์ประกอบ ปัญหาในขณะนี้คือการประกันความเสี่ยงซึ่งผู้ประกอบการกำลังร่วมกันหามาตรการป้องกัน

เกษตรกรระบุว่าได้มีการจัดตั้ง SPV ลำไยแล้ว โดยมีสำนักงานอยู่ที่ ต.แม่เหียะ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ คณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วยอธิบดีจากกรมต่างๆ และเลขาธิการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีงบประมาณ 200 ล้านบาท ดำเนินธุรกรรม 25 รายการ เพื่อสร้างทางเลือกให้กับเกษตรกร โดยเกษตรกรที่มีศักยภาพสามารถขายผลผลิตแล้วนำเงินคืนรัฐ สำหรับเกษตรกรที่ไม่มีศักยภาพให้ส่งผลผลิตให้กับ SPV เพื่อส่งขายให้กับรัฐ จากนั้นจึงหักล้างหนี้กับ ธ.ก.ส. ภายหลัง ดังนั้น SPV จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในกรณีที่ลำไยมีปริมาณมาก

เกษตรกรเห็นว่าวิธีการดังกล่าวจะทำให้รัฐสามารถระดมทุนได้มาก และบริษัทรับซื้อที่มีอยู่ปัจจุบันสามารถเข้าร่วมโครงการได้ เกษตรกรมีหน้าที่เพียงรวบรวมผลผลิตส่งให้ SPV โดยไม่ต้องแบกรับความเสี่ยง หากมีการจัดการที่ไม่มีผลประโยชน์จะทำให้เกษตรกรได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง แต่หากมีนักการเมืองเข้ามาถือหุ้นใน SPV จะทำให้การจัดการไม่แตกต่างจาก “ปอเฮง” ในปีที่ผ่านมา

3. การกระจายลำไยสด

ผลผลิตสดจะกระจายไปทั้งในและต่างประเทศ แต่ส่วนใหญ่ยังเป็นภายในประเทศโดยกลุ่มพ่อค้าท้องถิ่นและต่างจังหวัด ซึ่งกระทรวงพาณิชย์หรือกรมการค้าภายในจะให้การสนับสนุนค่าขนส่งจากจุดรับซื้อไปยังปลายทาง

การสนับสนุนการกระจายลำไยสดในระยะแรกเริ่มจากกระทรวงพาณิชย์ร่วมกับกรมการค้าภายใน จนกระทั่งปี 2547 คชก. ได้ถ่ายโอนให้กระทรวงเกษตรฯ ดำเนินการแทน มาตรการที่กระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการมา ได้แก่

การกำหนดจุดรับซื้อในจังหวัดต่างๆ (ต้นทาง) และรับสมัครพ่อค้าที่ส่งสินค้าไปยังจังหวัดปลายทาง พร้อมขึ้นทะเบียน จากนั้นพ่อค้ารับซื้อผลสดจะกระจายสินค้าไปยังหัวคอกุ่มเป้าหมาย โดยมีเจ้าหน้าที่ลงนามรับรอง โดยกระทรวงพาณิชย์จะรับผิดชอบค่าขนส่ง การกำหนดราคาใช้ราคาตลาดบวกราคาเป้าหมายนำอีก 1-2 บาท

สำหรับปี 2548 ยังไม่มีมติให้กระทรวงได้ออกมารับผิดชอบอย่างชัดเจน และองค์กรที่ควรมีส่วนร่วมในการกระจายลำไยสด ได้แก่ สหกรณ์ โรงงาน และกลุ่มสตรีแม่บ้านที่มีกลุ่มกระจายอยู่ทั่วประเทศ

การกระจายผลผลิตสดในประเทศจีน ส่วนใหญ่สินค้าจากประเทศไทยมีตราสินค้าที่หลากหลายไปแข่งขันกันเอง แตกต่างจากประเทศอื่นที่ส่งออกภายใต้ตราสินค้าเดียวทำให้มีเสถียรภาพทางด้านราคา และการค้าลำไยมีความแตกต่างจากยางพาราและพืชอื่นๆ ที่เป็นการค้าแบบเปิด LC (letter of credit) มีข้อมูลราคาล่วงหน้า และค่าจัดการต่างๆ ชัดเจน แต่การค้ากับจีนไม่มีโอกาสรู้ข้อมูลเหล่านี้เลย นอกจากนั้นภาครัฐควรรับผิดชอบค่าตรวจสอบเคมีตกค้างให้กับผู้ส่งออก โดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการตรวจสอบ

ข้อเสนอแนะจากเกษตรกร

- เกษตรกรต้องการให้ ธ.ก.ส. เป็นเจ้าภาพในการแก้ปัญหาลำไยปี 2548 แทนบริษัทเอกชน และ อตก.
- เกษตรกรเห็นว่า การแก้ปัญหาลำไยตั้งแต่ปี 2543 ความผิดพลาดในระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจากมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่การผลิตจนกระทั่งการแปรรูป ทำให้มีผู้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์หลายระดับขั้นและหลายขั้นตอน
- เกษตรกรพอใจราคาลำไยสดเกรด AA กิโลกรัมละ 15 บาท เท่ากับปี 2547 แต่ขอให้เปิดจุดรับซื้อเพิ่ม และขยายโควตาการรับซื้อ สำหรับปี 2548 ราคาที่สหพันธ์ลำไยไทยพึงพอใจและคาดว่าจะไม่มีราคาต่อรอง คือลำไยสด (ข้อ) เกรด AA, A และ B ได้แก่ 16, 13 และ 7 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ และราคาลำไยสด (ร่วง) ที่เสนอในโครงการของสหกรณ์ชาวสวนลำไยภาคเหนือ ได้แก่ 16, 12 และ 5 บาท/กิโลกรัม ในลำไย AA, A และ B ตามลำดับ และได้ขอแก้ไขที่ประชุมเป็น 16, 13 และ 7 บาท/กิโลกรัม เท่ากัน
- สหกรณ์แต่ละแห่งมีศักยภาพแตกต่างกัน ทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต ความสามารถในการรับซื้อผลผลิตสดมาตรฐานคุณภาพ การเป็นจุดรับซื้อ การอบแห้ง ชนิดและปริมาณของเตาอบ ส่งผลให้ต้นทุนในการจัดการแตกต่างกัน
- เกษตรกรผู้ปลูกลำไยบางส่วนต้องการผลิตลำไยแบบครบวงจร ต้องการให้ภาครัฐหามาตรการส่งเสริมผู้ประกอบการเพื่อขยายการกระจายผลผลิตสดทั้งในประเทศและต่างประเทศ การรับซื้อผลผลิตสดเพื่อการแปรรูป จนถึง การอบแห้ง
- การสนับสนุนการกระจายลำไยสดในประเทศ ภาครัฐน่าจะมีการสนับสนุนเงินทุนให้กับพ่อค้ารายใหม่ เพื่อเสริมการกระจายตลาดให้รวดเร็วและกว้างขวางยิ่งขึ้น คล้ายกับการช่วยเหลือในปี 2539 ที่สนับสนุนเงินให้บริษัททำลำไยกระป๋อง และกระจายผลผลิตออกนอกประเทศ

สรุป

การเปรียบเทียบแนวทางช่วยเหลือการตลาดลำไย

หลักการของมาตรการที่ 1 มีความคล้ายคลึงกับ SPV เพียงแต่ขอปลดดอกเบี้ยให้กับเงินกู้ 3,000 ล้านบาท ในระยะเวลา 6 เดือน ฐานการเงินมาจาก ธ.ก.ส. ร่วมกับกลุ่มเอกชนเริ่มจาก 50 ราย เป็นรูปแบบมาตรการระยะสั้นโดยรัฐรับซื้อผลผลิตไม่จำกัดผ่านทางสหกรณ์ซึ่งควบคุมดูแลทั้งกระบวนการ การจ่ายเงินจะมีความคล่องตัวและรวดเร็วกว่าระบบราชการ นอกจากนี้ยังขอให้รัฐช่วยเหลือทางด้านทุนพัฒนาองค์กรนอกเหนือไปจากเงินกู้ยืมเพื่อการพัฒนาในอนาคต (ตารางที่ 1) การดำเนินงานโดยแนวทางนี้ต้องมีความพร้อมของข้อมูลจึงจะสามารถควบคุมไม่ให้เกิดผลผลิตเน่าเสีย ในปี 2547 ที่ผ่านมาได้ดำเนินการ 12 สาขา แต่ไม่สามารถควบคุมปริมาณได้ มาตรการที่ 2 สหกรณ์เป็นผู้รับจ้างการแปรรูปและกำหนดราคาเองโดยสามารถปรับเปลี่ยนได้ ภาครัฐเป็นผู้รับซื้อโดยไม่จำกัดปริมาณ สหกรณ์ไม่ต้องรับผิดชอบในการขาดทุนหรือกำไร

การจัดการโดยมาตรการที่ 1 ต้องอาศัยพื้นฐานของสหกรณ์และสมาชิกที่มีความเข้มแข็ง ร่วมกับ ธ.ก.ส. และพ่อค้า 50 (+) ราย ซึ่งสามารถควบคุมมาตรฐานได้ ส่วนมาตรการที่ 2 จะมีความเสี่ยงน้อยเหมาะสำหรับสหกรณ์ที่ยังไม่มีความพร้อม มีขนาดเล็ก หรือไม่มีศักยภาพเพียงพอ โดยให้ไปสังกัดกับชุมนุมสหกรณ์ ซึ่งหากไปขึ้นกับภาครัฐต้องมีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ

ปัจจัยหลักในการกำหนดปริมาณรับซื้อของภาครัฐสำหรับทั้งสองมาตรการนี้คือ ปริมาณผลผลิตลำไยทั่วประเทศ ในปี 2548 นี้ น่าจะมีผลผลิตลำไยสดประมาณ 250,000 ตัน คิดเป็นลำไยอบแห้งประมาณ 75,000 ตัน นอกจากนั้นควรคำนึงถึงราคาปลายทาง (จีน) เช่น กำหนดราคาสินค้าแต่ละปีที่ชัดเจน และจำหน่ายผลผลิตในแต่ละปีตามราคาที่แน่นอน โดยการกำหนดแนวทางราคาสอดคล้องกัน หรือให้ภาครัฐสนับสนุนเงินกู้

การนำเสนอแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของรัฐบาลควรเสนอทั้งสองรูปแบบควบคู่กัน เนื่องจากแต่ละมาตรการมีความเหมาะสมกับกลุ่มสหกรณ์ที่มีความพร้อมที่แตกต่างกัน โดยจัดทำรายละเอียดส่งให้ภาครัฐพิจารณาให้เสร็จสิ้นภายในเดือนมีนาคม

ตารางที่ 1. เปรียบเทียบแนวทางการช่วยเหลือการตลาดลำไยของภาครัฐ ปี 2548

	สหกรณ์ชาวสวนลำไยภาคเหนือ	สหพันธ์ลำไยไทย
1	สหกรณ์ "กู้"	สหกรณ์ "รับจ้าง"
2	สหกรณ์ที่มีความเสี่ยง	สหกรณ์ไม่มีความเสี่ยง
3	รัฐไม่มีความเสี่ยง	รัฐมีความเสี่ยง
4	เสริมสมรรถนะของเกษตรกร	สหกรณ์ต้องพัฒนาสินค้า และการแปรรูป
5	สหกรณ์มีอิสระในการค้า	สหกรณ์ไม่มีอิสระในการค้าเนื่องจากสินค้าเป็นของรัฐ